Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Jätevesiylivuotojen tulevaisuus – sääntelyä ja kehittämistä

VIPPA-loppuseminaari
20.10.2019

Ari Kangas
Neuvotteleva virkamies
Ympäristöministeriö

Ympäristönsuojelulaki

Viemäröinti pitkään sääntelyn ulkopuolella

Ympäristönsuojeluasetus 169/2000

1 § Luvanvaraisuus

Seuraavilla ympäristönsuojelulain (86/2000) 28 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla toiminnoilla on oltava ympäristölupa:

13) jäte- ja vesihuolto:

a) puhdistamo, joka on tarkoitettu vähintään asukasvastineluvultaan 100 henkilön jätevesien käsittelemiseen, tai vähintään 100 henkilön asumisjätevesien johtaminen muualle kuin yleiseen viemäriin;

Ympäristönsuojelulaki 527/2014

Liite 1 LUVANVARAISET TOIMINNAT

TAULUKKO 2 Muut laitokset

13. Jätteiden ammattimainen tai laitosmainen käsittely sekä jätevesien käsittely

d) Yhdyskuntajätevesien käsittely ja johtaminen, kun kyse on asukasvastineluvultaan vähintään 100 henkilön jätevesien käsittelemisestä

Yhdyskuntajätevesidirektiivi

NEUVOSTON DIREKTIIVI, annettu 21 päivänä toukokuuta 1991, yhdyskuntajätevesien käsittelystä (91/271/ETY)

Tämä direktiivi koskee yhdyskuntajätevesien keräilyä, käsittelyä ja vesistöön johtamista sekä tiettyjen teollisuudenalojen jätevesien käsittelyä ja vesistöön johtamista.

'keräysjärjestelmällä' yhdyskuntajätevesien keräämiseen ja johtamiseen käytettävää viemärijärjestelmää;

Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen keräysjärjestelmien on täytettävä liitteessä I olevassa A kohdassa vahvistetut vaatimukset.

LIITE I A. Keräysjärjestelmät ([1])

Keräysjärjestelmissä on otettava huomioon jäteveden käsittelyvaatimukset.

Keräysjärjestelmien suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa on käytettävä parasta saatavilla olevaa teknistä tietämystä liiallisia kustannuksia välttäen ja kiinnittäen erityisesti huomiota seuraaviin seikkoihin:

– yhdyskuntajätevesien määrä ja ominaisuudet;
– vuotojen estäminen;
– myrskytulvista aiheutuvan vesien pilaantumisen rajoittaminen.

Yhdyskuntajätevesidirektiivi

Keräysjärjestelmät ([1])

([1]) Koska ei ole mahdollista rakentaa keräysjärjestelmiä ja käsittelylaitoksia, joissa kaikki jätevedet voidaan käsitellä, esimerkiksi rankkasateista johtuvissa tilanteissa, jäsenvaltioiden on päätettävä toimenpiteistä, joilla rajoitetaan myrskytulvista aiheutuvaa vesien pilaantumista. Nämä toimenpiteet voivat perustua laimentumiseen tai käsittelymahdollisuuteen kuivan ajan jätevesivirtaamaan verrattuna tai sallittavaan ylivuotokertojen vuotuiseen enimmäismäärään

Ympäristölupapäätökset

Lupamääräysten raja-arvot on saavutettava mahdolliset ohitukset, ylivuodot ja poikkeustilanteet mukaan lukien

- Puhdistamo-ohitukset ja verkosto- ja pumppaamoylivuodot ovat häiriötilanteita.
- Ne raportoidaan ja niiden aiheuttama päästö kompensoidaan jätevedenpuhdistamon toiminnassa siten, että lupamääräysten raja-arvoissa pysytään.
    - Erityisesti verkosto- ja pumppaamoylivuodot kohdistuvat usein eri vesimuodostumiin kuin puhdistetun jäteveden aiheuttama päästö.
    - Ohitukset ja ylivuodot voivat johtua hule- ja vuotovesien aiheuttamien kapasiteetin ylityksien lisäksi myös laitteistojen ja rakenteiden rikkoutumisista.
    - Verkosto voi olla muun kuin luvan saaneen tahon omistuksessa.

Verkostoylivuodot

– Tyypillisesti alle prosentti puhdistamon koko päästöstä.
(Puhdistamo-ohitukset vaikuttavat tulokseen)

– Ylivuotokohdassa päästön merkitys voi olla huomattava.

– Riskinarvioinneissa ja riskienhallintasuunnitelmissa ylivuotokohtien herkkyystarkastelu.

– Viemäriverkoston ja pumppaamoiden kunnon tarkkailua ja suunnitelmaa häiriötilanteisiin varautumisesta edellytetään myös vesihuoltolaissa.

– Verkostoa koskevat lupamääräykset sisällytettävä sopimuksiin.

Yhdyskuntajätevesidirektiivin uusiminen

Merkittävin uudistamiskohde on edelleen jäljellä olevien päästöjen vähentäminen

- Ylivuodot, ohitukset ja hulevedet, joiden määrä ilmastonmuutoksen myötä kasvaa
- Alle 2000 avl taajamat, joissa jätevesi-infrastruktuuri ei ole niin kehittynyttä vaan käytössä on edelleen kiinteistökohtaisia jätevedenkäsittelyjärjestelmiä
- Huonosti suunnitellut, ylläpidetyt ja valvotut kiinteistökohtaiset järjestelmät
- Lisäksi taajamat, jotka eivät täytä nykyisiä direktiivin vaatimuksia

Näihin ongelmiin puuttumattomuus tekee tyhjäksi jo nyt vesien suojelemiseksi tehtyä yhdyskuntajätevesien käsittelyn kehittämistyötä.

Yhdyskuntajätevesidirektiivin uusiminen

Keinoja päästöjen vähentämiseen (ylivuodot, ohitukset, hulevedet, pienet taajamat ja kiinteistökohtaiset järjestelmät):

- Alueiden käytön suunnittelun keinot kaupunkitulvien ja pistemäisten päästöjen vähentämisessä
- Uudet EU raja-arvot koskien ylivuotoja, ohituksia, hulevesiä ja pienten taajamien päästöjä, mutta myös yleensä ravinteita, kun tarpeen
    - Parempi investointien suunnittelu yhdistettynä rahoitusstrategioihin
    - Lisätarkkailuvaatimukset ja raportoinnin modernisointi
    - Riskiperustainen tarkastelu kustannustehokkaiden menetelmien käyttöönotossa
    - Uusien ohjeistuksien ja standardien kehittäminen

Yhdyskuntajätevesidirektiivin uusiminen ja Suomi

- Kansallinen toimeenpano yhdyskuntajätevesiasetuksen ja ympäristönsuojelulain kautta
  - Raja-arvojen määrääminen lupapäätöksissä?
  - Vastuu viemäritoimijalle?
  - Riskienhallinnan merkitys kasvaa (SSP)?
  - Valvonnan rooli?

- Alueiden käytön suunnittelu
  - Alueellisen yhteistyön edistäminen?
  - Vesihuollon kehittämissuunnitelmat?

- Edellytettävien investointien tuki-instrumentit?

Kiitos

Ari Kangas
Neuvotteleva virkamies
Ympäristöministeriö
puh. 0295 250 340
ari.kangas@ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment